

Ad kendte veje

Vejene ned til den mægtige træbro ved Raving Enge fører direkte ned til broens nordlige landfæste. Mindst to parallelle spor af et par meters bredde kan følges. Man har planeret og afgravet ved de stejleste partier af tilkørslerne og ellers blot benyttet landskabets naturlige muligheder. Overgangen mellem bro og hulveje var en stenlagt opkørsel.

Broen selv fik kun en ganske kort levetid, højst nogle få årtier, men vejene levede videre som adgangsveje til ådalen. Mod nord dannede hulvejene ligefrem sogneskel mellem to sogne.

Det er sandsynligt, at vejene mod nord har ført direkte videre mod kongesædet i Jelling. Vejene mod syd kan have stået i forbindelse med Hærvejen.

Along known routes

The roads down to the mighty wooden bridge at Raving Enge lead directly down to the bridge's northern abutment. At least two parallel tracks, about two metres wide, can still be followed. The steepest sections of the approaches to the bridge were levelled and dug away where they could not follow the natural lay of the land. A transition between the bridge and the sunken roads was provided by paving stones.

The bridge itself lasted no more than a few decades, but the roads survived as approach roads to the river valley. To the north, the sunken roads were later recognised as forming a parish boundary.

It is likely that the northbound roads led directly to the royal residence at Jelling, while the southbound ones may have joined Hærvejen – the ancient Jutland trade road.

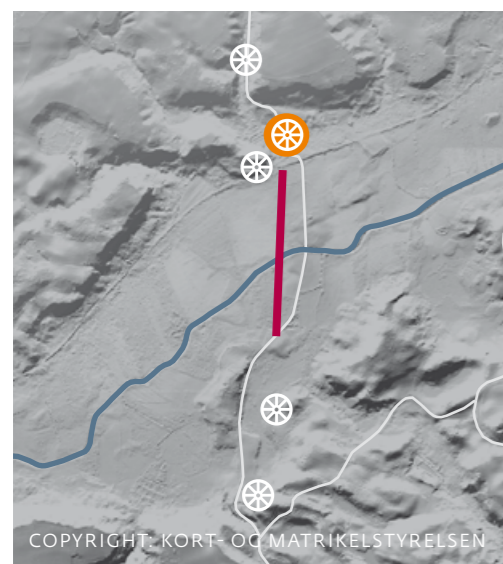
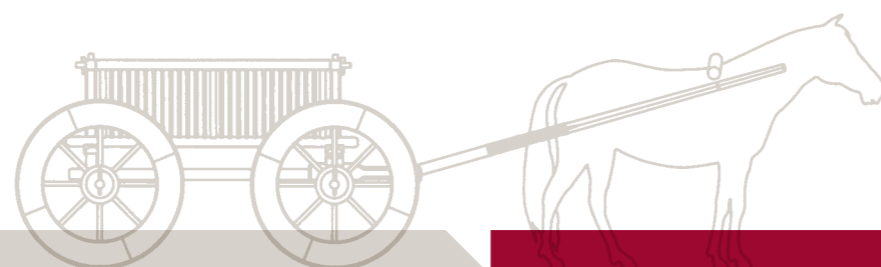

Auf bekannten Wegen

Die Straßen zur mächtigen Holzbrücke bei Raving Enge führen direkt zur nördlichen Landfeste der Brücke. Mindestens zwei parallele Spuren von ca. 2 m Breite sind nachzuweisen. Die steilsten Stellen der Rampen wurden abgegraben und planiert, ansonsten wurden nur die natürlichen Möglichkeiten der Landschaft genutzt. Eine gepflasterte Auffahrt bildete den Übergang zu den Hohlwegen.

Die Brücke selbst hatte nur eine ganz kurze Lebensdauer, höchstens einige wenige Jahrzehnte, die Straßen jedoch lebten weiter als Zugangswege zum Aulal. Nach Norden hin bilden die Hohlwege sogar die Grenze zwischen zwei Gemeinden.

Wahrscheinlich führten die Straßen nach Norden direkt weiter zum Königssitz in Jelling. Die Straßen nach Süden hatten möglicherweise Verbindung zum Heerweg.

Vejle Ådal var en stor landskabelig og trafikbarriere. Broen ved Raving Enge har forbindelse til hulveje (⊗), der mod nord og syd fører fra broen op til det kuperede landskab.

REJSENDE

Vikingetidens handelsfolk rejste langt. I byer som Hedeby og Ribe kunne man købe varer fra nær og fjern. Ottar var en købmand fra Nordnorge. Han har fortalt om sine rejser mod syd.

VIKINGEGEOGRAFI:

Det tog Ottar 5 dage at sejle fra Oslofjorden til Hedeby lige syd for grænsen. En købmand, der hed Wulfstan, rejste fra Hedeby til Estland på 7 dage.

Hvor langt rejser du på 5 dage?

FÅ MERE VIDEN:

www.kulturarv.dk
www.1001fortaellinger.dk
www.1001stories.dk
www.natmus.dk/sw4509.asp

Brobygningsingeniører

Vejle Ådal var tidligere en stor trafikal barriere. Ved Ravnings Enge, hvor ådalen næsten er en kilometer bred, rejste man omkring år 980 en gigantisk træbro. Både mod nord og syd fører dybe hulveje fra broen op til det svagt kuperede landskab.

Broen er mindst 760 meter lang, cirka fem meter bred og fuldstændig lige. I alt 280 brofag med hver fire stolper har båret et kørebaneareal på mere end 3800 kvadratmeter. De lodrette stolper var op til seks meter lange, og hver stolpe var omhyggeligt tilhugget. Hele broen var lavet i egetræ, og alle samlinger var udført med træpløkke og nagler.

Den lave dæmning i dag er opført for at bevare broens lodrette stolper. Under dæmningen findes næsten alle broens stolper bevaret.

Bridge engineers

Vejle River Valley was once a natural obstacle to passage across the landscape. At Ravnings Enge, where the valley is almost a kilometre wide, a gigantic bridge was erected around 980 AD. Both to the north and south, deep sunken roads lead from the bridge up to hillier ground.

The bridge, some 760 metres long and approx. five metres wide, was laid out completely straight. A total of 280 spans, each with four posts supported a roadway of more than 3,800 square metres. The vertical posts were up to six metres in length, and each post was carefully cut to shape. The entire bridge was made of oak, and all joints were made using wooden pegs and pins.

The low dam present today was constructed to preserve the vertical posts of the bridge. Under the dam, almost all of the bridge posts are intact.

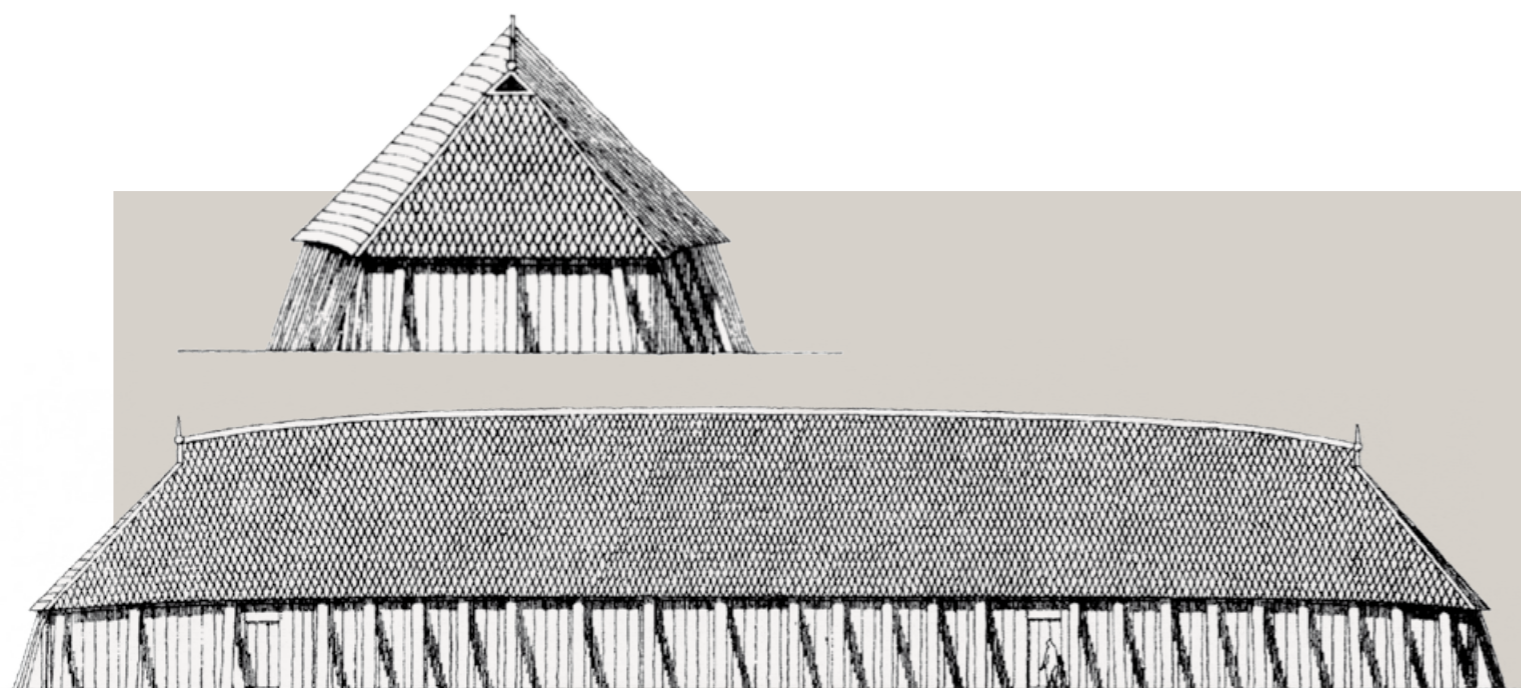

Brückenbauingenieure

Das Tal der Vejle Å war früher ein schweres Verkehrshindernis. Bei Ravnings Enge, wo das Aotal fast 1 km breit ist, wurde um 980 eine gigantische Brücke errichtet. Nach Norden und Süden führen tiefe Hohlwege von der Brücke in die hügelige Landschaft hinauf.

Die mindestens 760 m lange und ca. 5 m breite Brücke ist vollständig gerade. Insgesamt 280 Brückenfelder mit jeweils vier Pfosten trugen eine Fahrbahnfläche von über 3800 m². Die senkrechten Pfosten waren bis zu 6 m lang, und jeder einzelne war sorgfältig behauen. Die gesamte Brücke war aus Eichenholz hergestellt, alle Verbindungen waren mit Holzplöcken und Dübeln ausgeführt.

Der heutige niedrige Damm wurde errichtet, um die senkrechten Pfosten der Brücke zu bewahren. Unter dem Damm sind fast alle Brückenpfeiler erhalten geblieben.

VIDSTE DU ...

- at vikingerne ikke brugte save. Alt blev hugget ud med økse?
- at på de store huse lagde man et tag af udhuggede træspån?
- at de største huse havde en ekstra etage?
- at håndværkeren rejste fra landsby til landsby?

VIKINGETIDENS KONGER

Godfred	dør	810
Harald Klak	dør	?
Horik den ældre	dør	854
Horik den yngre (Ukendt)	dør	?
Gorm den Gamle	dør	958
Harald Blåtand	dør	987
Svend Tveskæg	dør	1014
Knud den Store	dør	1035

FÅ MERE VIDEN:

www.kulturarv.dk
www.1001fortaellinger.dk
www.1001stories.dk
www.natmus.dk/sw4509.asp

En statsmagt opstår

I 900-tallet opstod alvorlige grænseproblemer ved Dannevirke. Striden stod mellem Vesteuropas mægtigste hersker, den kristne, tyske kejser, og Harald Blåtand. Under pres gjorde kong Harald Blåtand kristendommen til statsreligion i Danmark.

I 979–81 stod Harald Blåtand bag opførelsen af fem store ringborge. Det var Fyrkat og Aggersborg i Nordjylland, Nonnebakken på Fyn, Trelleborg på Sjælland og formodentlig Borgeby i Skåne. Samtidig opførte kongen et storslået

broanlæg ved Ravnning Enge. Broen vidner om, at kongen anlagde et overordnet vejnet, der sikrede hurtig transport. Borgene og det centrale vejnet skal formodentlig ses i sammenhæng med samlingen af hele Danmark.

Danmark gik fra at være et nordisk hedensk samfund til en europæisk kristen civilisation. Storgodser og kongsgårde opstod over hele landet. De første byer blev grundlagt. Grundlaget for det historiske kongerige Danmark var blevet skabt.

The birth of the State of Denmark

In the 10th century, serious border problems had arisen at Denmark's southern border. The conflict was between Western Europe's mightiest ruler, the Christian, German Emperor and Harald Bluetooth. Under pressure, King Harald Bluetooth made Christianity the state religion of Denmark.

In 979–81 Harald Bluetooth commissioned the construction of five ring fortresses: Fyrkat and Aggersborg in North Jutland, Nonnebakken on Funen, Trelleborg on Zealand and probably also Borgeby in Scania in present-day Sweden.

In the same period, he had a magnificent bridge built at Ravnning Enge. The bridge testifies to the King's vision of a national road system. The forts and roads may be interpreted as part of the vision to unify Denmark.

Denmark went from being a Nordic, pagan society to a European, Christian civilisation. Large landed and royal estates arose across the whole of Denmark. The first towns were established. The foundation for the historic Kingdom of Denmark had been laid.

Eine Staatsmacht entsteht

Im 10. Jahrhundert entstanden ernsthafte Grenzprobleme an Dänemarks Südgrenze. Es herrschte Streit zwischen dem mächtigsten Herrscher Westeuropas, dem christlichen deutschen Kaiser, und Harald Blauzahn. Unter Druck machte König Harald Blauzahn das Christentum zur Staatsreligion in Dänemark.

979–81 ließ Harald Blauzahn fünf große Ringburgen errichten: Fyrkat und Aggersborg in Nordjütland, Nonnebakken auf Fünen, Trelleborg auf Seeland und vielleicht auch Borgeby in Schonen. Gleichzeitig errichtete der König

eine grandiose Brückenanlage bei Ravnning Enge. Die Brücke zeugt davon, dass der König ein übergeordnetes Straßennetz anlegte. Alle Bautätigkeiten sind im Zusammenhang mit der Vereinigung Dänemarks zu sehen.

Dänemark entwickelte sich von einer nordischen heidnischen Gesellschaft zu einer europäischen christlichen Zivilisation. Im ganzen Land wurden große Güter, Königshöfe und die ersten Städte gegründet. Damit war die Grundlage für das Königreich Dänemark in historischer Zeit geschaffen.

Rigets hurtige ryttere. Broen ved Ravnning sikrede transport over den sumpede ådal hele året. Her kunne budbringere komme hurtigt frem til kongen i Jelling eller til andre vigtige magtbastioner.

Jellingstenen kaldes Danmarks dåbsattest. Kristendommen blev dog indført gradvist. Allerede ved vikingetidens slutning var der bygget mange små trækirker i alle egne af landet. De var kun 10-20 m lange og hørte ofte til en stormandsgård.

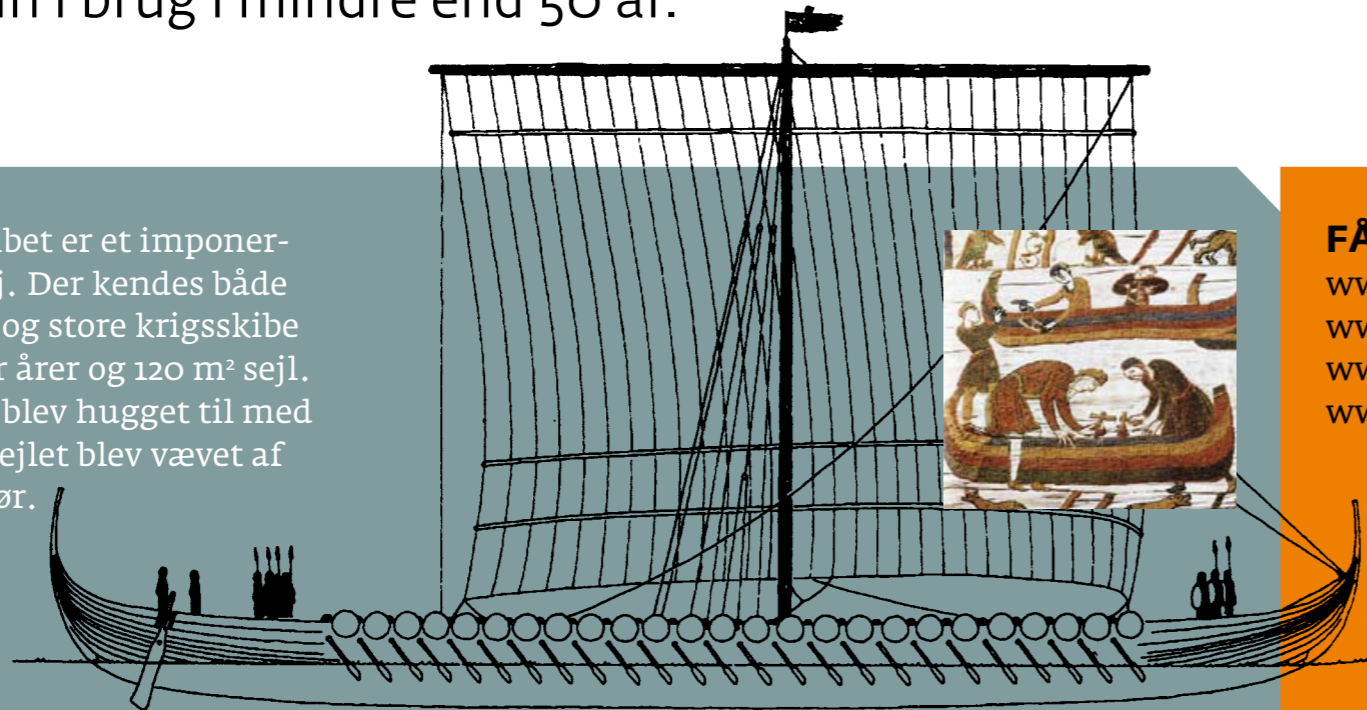
Vikingetidens landsby bestod som regel af en 6-7 indhegnede gårde. Gårdene fordelte sig omkring en åben plads eller en gennemgående gade. Der skete store ændringer i landbruget: En ny plovtype blev indført, og markerne blev dyrket med faste skift i afgrøder.

MAGTENS BRO

Her over Vejle Ådal opførte kong Harald Blåtand et storslået broanlæg på over 700 m. Der har været mange mennesker om at bygge den solide bro. Der er gået tømmer fra mere end 300 hektar skov til byggeriet. Alligevel var broen kun i brug i mindre end 50 år.

Vikingskibet er et imponerende fartøj. Der kendes både fragtskibe og store krigsskibe med 30 par årer og 120 m² sejl. Plankerne blev hugget til med økser, og sejlet blev vævet af uld eller hør.

FÅ MERE VIDEN:

www.kulturarv.dk
www.1001fortaellinger.dk
www.1001stories.dk
www.natmus.dk/sw4509.asp

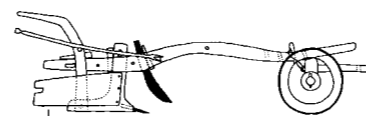
900-TALLETS EUROPAKORT

- Danske Kattegatimperium
- Danske bosættelser
- Kejser Ottos rige
- Kalifatet
- Byzans

Europa var domineret af Kejser Ottos store tysk-romerske rige i 900-tallet. De danske vikingetogter gjorde Vesteuropa usikker, men endte med bosættelser i Nordfrankrig og England.

TIDSLINJE

750 e.Kr. Bjowulfkvadet fortæller om danske helte og hofliv i en kongehal, der måske har ligget ved Lejre.

900-tallet Muldflæsploven opfindes. For første gang har man en plov, der løsner og vender mulden.

2000 Vikingernes gamle guder dyrkes stadig. I 2003 blev Asatrossamfundet Forn Sidr godkendt af kirkeministeriet. I 2009 blev en hedensk gravplads indviet.

0

500

1000

1500

2000

430 e.Kr. Den hellige Patrick udbreder kristendommen i Irland.

793 e.Kr. Vikinger angriber klosteret på øen Lindisfarne ved den engelske østkyst.

1019-1035 e.Kr. Knud den Store herskede over Danmark og England fra 1019 - 1035. Med ham sluttede vikingetiden.

1952 Vikingetiden er populær i film, tegneserier og teater. I 1952 opføres det første vikingespil i Frederikssund.

